

PRAWO KONSTYTUCYJNE

SEMESTR LETNI 2019/2020

mgr Anna Kuchciak

PARTIA POLITYCZNA

art. 58 Konstytucji RP

1. Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się.

2. Zakazane są zrzeszenia, których cel lub działalność są sprzeczne z Konstytucją lub ustawą. O odmowie rejestracji lub zakazie działania takiego zrzeszenia orzeka sąd.

3. Ustawa określa rodzaje zrzeszeń podlegających sądowej rejestracji, tryb tej rejestracji oraz formy nadzoru nad tymi zrzeszeniami.

- ⇒ przysługuje **każdemu**
- ⇒ **ograniczenie:** cel/działalność są sprzeczne z Konstytucją/ustawą
↓
orzeka sąd
↓
odmowa rejestracji/zakaz działania zrzeszenia

- ⇒ **ustawa, np.:**
ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach,
ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych,
ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych;

ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych
(t.j.: Dz.U. 2018 r., poz. 580)

art. 11

1. Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania partii politycznych. Partie polityczne zrzeszają na zasadach dobrowolności i równości obywateli polskich w celu wpływania metodami demokratycznymi na kształtowanie polityki państwa.

2. Finansowanie partii politycznych jest jawne.

- ⇒ **wolność tworzenia i działania partii politycznych**
- ⇒ zasady dobrowolności i równości **obywateli polskich**
- ⇒ cel ⇒ wpływanie metodami demokratycznymi na kształtowanie polityki państwa
- ⇒ **jawność finansowania**

art. 1

1. Partia polityczna jest dobrowolną organizacją, występującą pod określoną nazwą, stawiającą sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej.

2. Partia polityczna może korzystać z praw wynikających z ustaw po uzyskaniu wpisu do ewidencji partii politycznych

art. 13

Zakazane jest istnienie partii politycznych i innych organizacji odwołujących się w swoich programach do totalitarnych metod i praktyk działania nazizmu, faszystów i komunizmu, a także tych, których program lub działalność zakłada lub dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową, stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy lub wpływu na politykę państwa albo przewiduje utajnienie struktur lub członkostwa.

- ⇒ **zakaz istnienia** określonych partii politycznych (i innych organizacji)

art. 2

1. Członkami partii politycznych mogą być obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, którzy ukończyli 18 lat. ➡ **członkostwo** w partii politycznej
2. Zakaz przynależności do partii politycznych określają odrębne ustawy.

W
O
R
Z
E
N
I
E

P
O
L
S
K
I
A
R
E
P
U
B
L
I
K
A

3 osoby wchodzące w skład organów uprawnionych w statucie do reprezentowania partii na zewnątrz oraz do zaciągania zobowiązań majątkowych

Z G Ł O S Z E N I E .

powinno zawierać (art. 11 ust. 2):
nazwę, skrót nazwy i określenie adresu siedziby partii politycznej oraz imiona, nazwiska i adresy osób wchodzących w skład organów uprawnionych w statucie do reprezentowania partii na zewnątrz oraz do zaciągania zobowiązań majątkowych

+

WYKAZ

z – popierającymi zgłoszenie – podpisami co najmniej **1 tys. obywateli polskich, którzy ukończyli 18 lat i mają pełną zdolność do czynności prawnych**

+

STATUT

art. 9

1. Statut partii politycznej określa jej cele, strukturę i zasady działania, a w szczególności:
- 1) nazwę, skrót nazwy i siedzibę partii;
 - 2) sposób nabywania i utraty członkostwa;
 - 3) prawa i obowiązki członków;
 - 4) organy partii, w tym organy reprezentujące partię na zewnątrz oraz uprawnione do zaciągania zobowiązań majątkowych, ich kompetencje oraz czas trwania ich kadencji;
 - 5) tryb dokonywania wyboru organów partii i uzupełniania składów tych organów;
 - 6) sposób zaciągania zobowiązań majątkowych, uzyskiwania środków finansowych oraz tryb sporządzania i zatwierdzania informacji o działalności finansowej partii;
 - 7) zasady tworzenia i znoszenia terenowych jednostek organizacyjnych partii;
 - 8) zasady dokonywania zmian statutu;
 - 9) sposób rozwiązywania się partii oraz tryb połączenia z inną partią lub innymi partiami.
2. Statut partii politycznej uchwała zgromadzenie ogólne członków partii lub zgromadzenie ich demokratycznie wybranych przedstawicieli.

EWIDENCJA PARTII POLITYCZNYCH
prowadzona przez Sąd Okręgowy w Warszawie

zgłoszenie jest zgodne z przepisami prawa

Sąd dokonuje niezwłocznie wpisu partii politycznej do ewidencji (postanowienie)
art. 12 ust. 5:

Od postanowienia w przedmiocie wpisu przysługuje apelacja, chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

naruszenie przepisów ustawy

Sąd wzywa zgłaszających do usunięcia stwierdzonych wad
(w terminie nie dłuższym niż 3 m-ce)

nieusunięcie wad
(w terminie i we wskazany sposób)

Sąd wydaje postanowienie o odmowie wpisu partii politycznej do ewidencji
(może być zaskarżone w terminie 14 dni od doręczenia)

wątpliwości co do zgodności z Konstytucją celów lub zasad działania partii politycznej określonych w statucie, Sąd postanawia o **zawieszeniu postępowania** i występuje **do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem w/s zgodności statutu z Konstytucją**

jeżeli Trybunał Konstytucyjny wyda **orzeczenie o niezgodności** z Konstytucją statutu/jego części,

Sąd odmawia wpisu partii do ewidencji
(postanowienie **nie** podlega zaskarżeniu)

art. 16

Partia polityczna nabywa osobowość prawną z chwilą wpisanie do ewidencji.

na podst. i zob. szerzej: art. 9 i art. 11-16 ustawy o partiach politycznych

art. 11 ust. 2 Konstytucji RP

2. *Finansowanie partii politycznych jest jawne.* + art. 23a ustawy o partiach politycznych

art. 24

1. *Majątek partii politycznej powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, z dochodów z majątku oraz z określonych ustawami dotacji i subwencji.*

2. *Majątek partii politycznej może być przeznaczony tylko na cele statutowe lub charytatywne.*

3. *Partia polityczna nie może prowadzić działalności gospodarczej.*

4. *Partia polityczna może pozyskiwać dochody z majątku pochodzące jedynie:*

1) z oprocentowania środków zgromadzonych na rachunkach bankowych i lokatach;

2) z obrotu obligacjami Skarbu Państwa i bonami skarbowymi Skarbu Państwa;

3) ze zbycia należących do niej składników majątkowych;

4) z działalności, o której mowa w art. 27.

5. *Partia polityczna może używać posiadane przez siebie nieruchomości i lokale jedynie na biura poselskie, senatorskie oraz biura radnych gminy, powiatu albo województwa.*

6. *Partia polityczna nie może przeprowadzać zbiórek publicznych.*

7. *Partia polityczna może zaciągać kredyty bankowe na cele statutowe.*

8. *Partia polityczna może gromadzić środki finansowe jedynie na rachunkach bankowych, z zastrzeżeniem art. 26a.*

ZAKAZ

art. 28

1. Partia polityczna, która:

1) *w wyborach do Sejmu samodzielnie tworząc komitet wyborczy otrzymała w skali kraju co najmniej 3% ważnie oddanych głosów na jej okręgowe listy kandydatów na posłów albo*

2) *w wyborach do Sejmu weszła w skład koalicji wyborczej, której okręgowe listy kandydatów na posłów otrzymały w skali kraju co najmniej 6% ważnie oddanych głosów, ma prawo do otrzymywania przez okres kadencji Sejmu, w trybie i na zasadach określonych w niniejszej ustawie, subwencji z budżetu państwa na działalność statutową, zwanej dalej "subwencją".*

2. *Subwencja przysługująca koalicji wyborczej partii politycznych dzielona jest na rzecz partii wchodzących w jej skład w proporcjach określonych w umowie zawiązującej koalicję wyborczą. Proporcje określone w tej umowie nie mogą być zmienione.*

3. *Umowa zawiązująca koalicję wyborczą przedkładana jest do rejestracji w Państwowej Komisji Wyborczej pod rygorem nieważności.*

4. *Jeżeli partie polityczne wchodzące w skład koalicji wyborczej nie określiły w umowie zawiązującej koalicję wyborczą proporcji, o których mowa w ust. 2, subwencja nie przysługuje.*

5. *W przypadku rozwiązania się koalicji wyborczej po uzyskaniu prawa do subwencji, subwencja przysługuje partiom politycznym wchodzącym w skład koalicji wyborczej w proporcjach określonych w umowie zawiązującej koalicję wyborczą.*

6. *Subwencja, o której mowa w ust. 1, przysługuje poczynając od 1 stycznia roku następującego po roku, w którym odbyły się wybory. Subwencja wypłacana jest do końca roku, w którym odbywają się kolejne wybory, z zastrzeżeniem art. 32.*

+

art. 150 § 1 Kodeksu wyborczego:

Partii politycznej, której komitet wyborczy uczestniczył w wyborach, partii politycznej wchodzącej w skład koalicji wyborczej, a także komitetowi wyborczemu wyborców uczestniczących w wyborach do Sejmu i do Senatu przysługuje prawo do dotacji z budżetu państwa, zwanej dalej „dotacją podmiotową”, za każdy uzyskany mandat posła i senatora. Wydatki związane z dotacją podmiotową pokrywane są z budżetu państwa w części Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe.

art. 34:

1. Partie polityczne sporządzają coroczną informację finansową o otrzymanej subwencji oraz o poniesionych z subwencji wydatkach, zwaną dalej "informacją".
2. Partie polityczne składają informację za rok kalendarzowy Państwowej Komisji Wyborczej w terminie do 31 marca następnego roku.
- (...)
5. Informację Państwowa Komisja Wyborcza ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w terminie 14 dni od dnia złożenia jej Państwowej Komisji Wyborczej.

art. 34a:

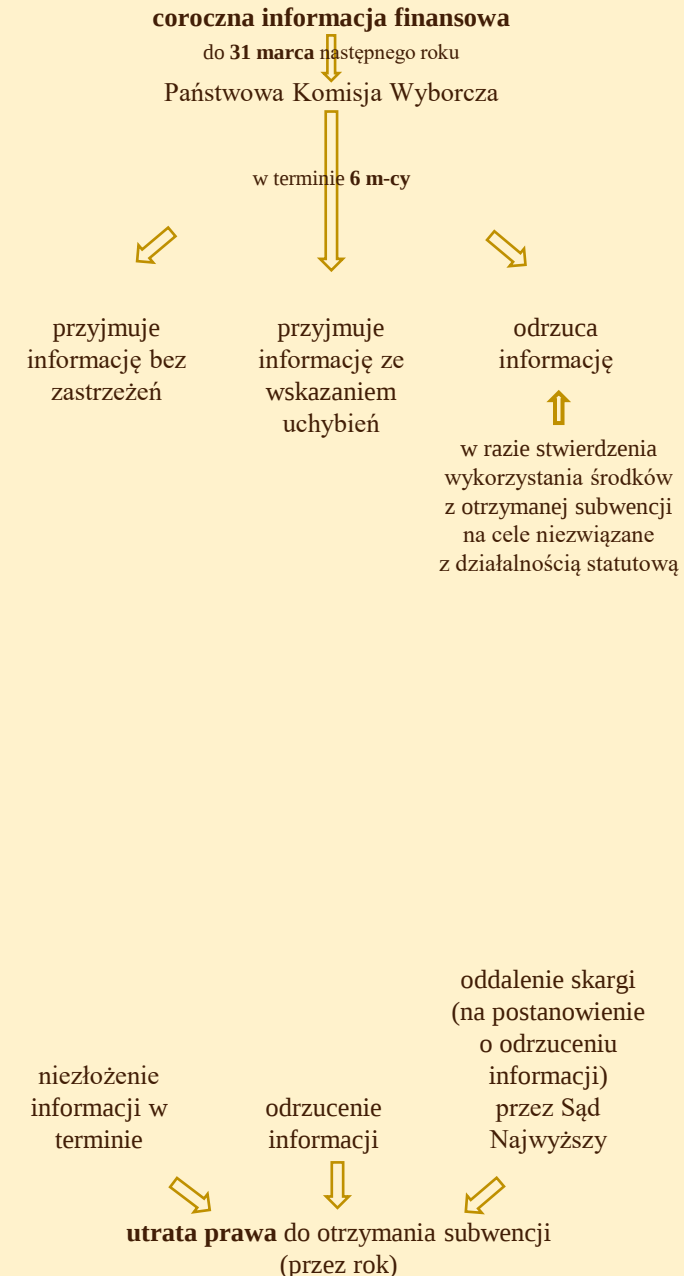
1. Państwowa Komisja Wyborcza w terminie 6 miesięcy od dnia złożenia informacji:
 - 1) przyjmuje informację bez zastrzeżeń;
 - 2) przyjmuje informację ze wskazaniem uchybień;
 - 3) odrzuca informację.
- 1a. Odrzucenie informacji następuje w razie stwierdzenia wykorzystania przez partię polityczną środków z otrzymanej subwencji na cele niezwiązane z działalnością statutową.
2. W razie zaistnienia wątpliwości co do prawidłowości lub rzetelności informacji Państwowa Komisja Wyborcza może zwrócić się do danej partii politycznej o usunięcie wad informacji lub o udzielenie wyjaśnień w określonym terminie.
3. Państwowa Komisja Wyborcza, badając informację, może zlecać sporządzanie ekspertyz lub opinii.
4. Organy administracji publicznej udzielają Państwowej Komisji Wyborczej, na jej żądanie, pomocy niezbędnej w badaniu informacji.
- (...)
5. W terminie 30 dni od dnia ogłoszenia informacji, o którym mowa w art. 34 ust. 5:
 - 1) partie polityczne,
 - 2) stowarzyszenia i fundacje, które w swoich statutach przewidują działania związane z analizą finansowania partii politycznych - mogą zgłaszać do Państwowej Komisji Wyborczej umotywowane pisemne zastrzeżenia co do informacji.
6. Państwowa Komisja Wyborcza w terminie 60 dni od zgłoszenia zastrzeżenia, o którym mowa w ust. 5, udziela pisemnej odpowiedzi na zastrzeżenie.

art. 34b ust. 1:

W przypadku odrzucenia informacji przez Państwową Komisję Wyborczą partia polityczna ma prawo, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu informacji, wnieść do Sądu Najwyższego skargę na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odrzucenia informacji.

art. 34c:

1. Partia polityczna traci przez rok prawo do otrzymania subwencji, jeżeli:
 - 1) nie złoży informacji w terminie określonym w art. 34 ust. 2 lub
 - 2) informacja zostanie odrzucona przez Państwową Komisję Wyborczą albo
 - 3) Sąd Najwyższy oddalił skargę, o której mowa w art. 34b ust. 1.
2. Utrata przez partię polityczną prawa do subwencji następuje w następnym roku kalendarzowym po roku, w którym wystąpiło zdarzenie, o którym mowa w ust. 1.

Prezentacja została przygotowana na podstawie:

- Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: komentarz*, Warszawa 2012;
- Banaszak B., *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2015;
- Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne: zarys wykładu*, Warszawa 2016.